

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.2.2016

Oikeusministeriö

sähköpostitse
oikeusministerio@om.fi

OM 8/41/2014

Tullin lausunto liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamista koskevan hallituksen esitysluonnoksen johdosta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi liiketoimintakieltolakia (1059/1985) ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin muun muassa siten, että laissa oleva liiketoiminnan käsite laajenisi koskemaan myös ammattitoimintaa. Toiseksi, liiketoimintakiellon sisältöä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että kiellon piiristä voidaan rajata pois tietynlaajuisen liiketoiminnan harjoittaminen. Tullin toiminnan kannalta erityisen keskeinen merkitys on kuitenkin liiketoimintakieltoasian tutkintaa koskevaan 19 a §:ään ehdotettavilla muutoksilla.

Tulli tukee ja kannattaa esityksen pääkohtia harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelman tavoitteita tukevana. Jäljempänä esitettävien tavoin Tulli ei kuitenkaan kannata rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:än muutosta luonnoksessa ehdotetussa muodossaan.

Liiketoimintakieltolain 19 a §

Kyseisen 19 a §:n voimassa olevan muodon nojalla Tulli on ollut velvollinen toimittamaan liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkinnan silloin, kun Tullin suorittamassa esitutkinnassa on ollut liiketoiminnassa tehty lain 3 § 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu epäilty rikos. Sen sijaan säännös ei ole oikeuttanut Tullia suorittamaan kyseistä tutkintaa muissa tapauksissa, esimerkiksi silloin, kun syyttäjän on muuhun kuin esitutkintaan liittyen pyytännyt toimittamaan liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkinnan.

Ehdotetussa muodossa Tullin oikeus liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkintaan laajenisi ainakin periaatteessa kaikkiin niihin tilanteisiin, joissa myös poliisi voi kyseisen tutkinnan suorittaa. Tulli voisi siis suorittaa kyseisen tutkinnan myös syyttäjän tai lain 21 a §:n tarkoittaman valvontaviranomaisen pyynnöstä. Koska Tulli on myös itse kyseisen säännöksen tarkoittama valvontaviranomainen,

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.2.2016

tarkoittaisi tämä esitysluonnoksenkin mukaan sitä, että Tulli voisi esimerkiksi veronkorotuksen määrättyään tutkia tarvittaessa oma-aloitteisesti myös liiketoimintakielttoon määräämisen edellytykset.

Silloin, kun muu pykälässä säädetty valvontaviranomainen pyytää Tullia toimittamaan liiketoimintakiellon edellytysten tutkimista, olisi tämän viranomaisen toimitettava Tullille asian tutkimiseksi välttämättömät tiedot.

Lain 19 a §:n muutoksen mukaan Tullilla olisi mahdollisuus suorittaa tutkinta myös epäiltäessä liiketoimintakiellon rikkomista.

Tulli tukee ja kannattaa liiketoimintakieltolain 19 a §:n muutosta ehdotetussa muodossaan.

Liiketoimintakieltorekisteri

Talousrikosten torjunnan tehostamiseksi Tulli ehdottaa, että tiedot sinänsä julkisesta liiketoimintakieltorekisteristä tulisi olla saatavilla nykyaikaisilla menetelmillä ja suoraan rekisterinpitäjältä. Tällöin saatu tieto olisi varmasti ajantasaista. Sen vuoksi Tulli esittää lainsäädäntöä muutettavaksi siten, että Oikeusrekisterikeskus voisi teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa yleisessä tietoverkossa liiketoimintakieltorekisterin tietoja vahvalla tunnistamisella (esim. pankkitunnukset, verohallinnon tunniste) kirjautuneelle yritykselle ja yksityiselle henkilölle maksutta.

Rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (Tullin rikostorjuntalaki) 2 luvun 14 §

Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi myös tietojen saantia yksityiseltä tai julkiselta yhteisöltä tai henkilöltä koskevaa Tullin rikostorjuntalain 2 luvun 14 §:ää. Muutos on tarpeen siltä osin kuin siinä ehdotetaan tietojensaantioikeutta laajennettavaksi koskemaan myös liiketoimintakiellon määräämisen edellytyksiä varten tarvittavia tietoja.

Luonnoksessa ehdotetaan kuitenkin koko säännöksen soveltamisalaa, eli sen nykyistäkin käyttöalaa supistettavaksi. Nykymuodossaan se oikeuttaa Tullia saamaan säännöksessä tarkoitetuilta tahoilta *tarvittavat tiedot* tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Luonnoksessa säännöksen soveltamisalaa taas ehdotetaan rajattavaksi vain *välttämättömiin tietoihin*. Tähän rajaamiseen Tulli ei näe mitään syytä. Kyseinen laki on ollut voimassa vasta hieman yli puoli vuotta, 1.6.2015 lukien, ja säännöksen sisältö on tullut tarkoin harkituksi lain valmistelun yhteydessä. Tuolloin on luonnollisesti myös voitu harkita luonnoksen sivulla 9 viitattujen perustuslakivaliokunnan lausuntojen merkitys.

Nyt puheena oleva hallituksen esitysluonnos koskee nimenomaisesti liiketoimintakieltosäännösten muuttamista harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelman tavoitteita tukevaksi. Kun Tullin rikostorjuntalakiä tämän tavoitteen mukaisesti muutetaan, ei samassa yhteydessä ole syytä supistaa toisiin tarkoituksiin säädettyä tiedonsaantisäännöstä. Liiketoimintakieltolain muutosten yhteydessä toteutettuna tietojen saannin rajoittaminen välttämättömiin tietoihin pitäisikin säätää koskemaan vain liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten selvittämiseksi hankittavia tietoja.

Lopuksi

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.2.2016

Tässä yhteydessä Tulli toteaa, että tutkiessaan liiketoimintakiellon määräämisen edellytyksiä muutoin kuin esitutinnan yhteydessä myös sen sovellettavaksi tulisivat poliisilain 6 luvun poliisitutkintaa koskevat säännökset. Tämä on otettu luonnoksessa huomioon siten, että ehdotetussa liiketoimintakieltolain 19 a §:n muutoksessa määriteltäisiin ne Tullin virkamiehet, joihin sovelletaan mainitun luvun säännöksiä päällystöön kuuluvista poliisimiehistä. Tämän lisäksi selvyyden vuoksi tulisi säätää poliisilain 6 luvun 4 §:n mukaisten poliisimiehen oikeuksien soveltumisesta myös tullimieheen tilanteissa, joissa liiketoimintakielttoon määräämiset tutkitaan muussa yhteydessä kuin esitutkinnassa.

Edellä esitetyin varauksin Tulli kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Esko Hirvonen
Valvontapäällikkö

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

